

РЕЦЕНЗИЯ

НАЦИОНАЛЕН ЦЕНТЪР ПО
ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ И АНАЛИЗИ

Изх. № ..... 20.....
Вх. № 3859/11.11. 20 19

От проф. д-р Е.Шипковенска, дм

За дисертационния труд на Светлана Иванова Гълева на тема „Анализ на възможностите за въвеждане на електронна рецепта в България” за присъждане на образователната и научна степен “доктор” по научна специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията”

Научен ръководител: Доц. д-р Наташка Данова, д. м.

Съгласно Заповед на Директора на НЦОЗА РД 592/ 01.11.2019г.) съм определена като външен член на Научното жури за защита на дисертационен труд на тема „ Анализ на възможностите за въвеждане на електронна рецепта в България ” за придобиване на научната степен „доктор” в област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт ; Професионално направление: 7.1. Медицина; Научна специалност: „Социална медицина и здравен мениджмънт“, с кандидат Светлана Иванова Гълева, задочен докторант в Дирекция „Промоция на здраве и превенция на болестите” НЦОЗА – София.

Биографични данни

Светлана Иванова Гълева е родена през 1975 г. През 1993 г. завършва средно образование в гр. София в Национална природо-математическа гимназия.

През 1994 г. се дипломира като „магистър по икономика“ в УНСС, София.

От 1995 г. до 2000 г. получава допълнителна професионална квалификация по специалност „Борси и борсово посредничество“ в Университета за национално и световно стопанство.

От 2001г. до 2006 г. работи като главен експерт в отдел „Лекарствени продукти“ в Столичната здравноосигурителна каса. От края на 2006 г. до средата на 2012 г. тя е Началник отдел „Договаряне, приемане и контрол на аптеки“, а от 2012г. до края на 2015 г. тя е началник сектор „Финансови отчети - аптеки“ в същата каса. Основните и дейности са експертни и са свързани с обработка и анализ на постъпващата информация от столичните аптеки, изготвяне на финансови анализи и отчети за извършената дейност, провеждане на предварителен и текущ контрол, изготвяне на прогнози за развитие на аптечната мрежа и др.

От началото на 2016 г. до сега тя е на работа в МЗ - София като Изпълнителен директор и

държавен експерт в дирекция „Здравна политика и анализи“, а от 2017 г. като държавен експерт в дирекция „Международни проекти и електронно здравеопазване“.

Посочила е различно ниво на познание на английски, руски и немски език.

Актуалност на труда

Темата на дисертационния труд „ Анализ на възможностите за въвеждане на електронна рецепта в България ” е свързана с опита на докторанта в областта на аптечното дело и електронното здравеопазване. Темата е актуална, тъй като това е опит за осигуряване на пренос на информация чрез обединяване на селективните бази данни, формирани в различни звена на здравната система. Електронната рецепта е не само по-модерен носител на информация, а ключов елемент при изграждането на е-здравеопазване в България, инструмент за по-добро управление на пазара на лекарствени продукти и осигуряване на висококачествена, ефикасна и безопасна лекарствена терапия за гражданите. Основният иновативен елемент при използването на електронна рецепта е възможността за извличане и обработка на необходимата информация от други съществуващи електронни системи и регистри, което определя значението и необходимостта от разработеният научен труд.

Характеристика и оценка на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд съдържа общо 166 страници печатен текст. В него са включени 55 фигури, 10 таблици и 3 приложения.

В библиографският списък са отбелязани общо 131 източника на кирилица и на латиница.

Прегледът на *литературния обзор* показва, че дисертантката е проучила задълбочено голям брой литературни източници. Направен е анализ на съществуващите модели за електронен трансфер на рецепти между лекари и фармацевти и са посочени основните тенденции в архитектурата на съвременните системи, съобразени с възможностите на модерните информационни и комуникационни технологии на редица страни по света. Авторката посочва, че системите за електронна търговия започват като локални, още през 60-те години на 20 век, но бързо се развиват, усъвършенстват и навлизат все по-активно в икономиката. Подчертава се, че дигитализирането на услугите и внедряването на информационни технологии в здравеопазването предлага нови решения за различни проблеми в сектора. Представено е Европейското законодателство в областта на електронното здравеопазване, като е подчертано значението на стандартизацията по отношение на доставката, разработката и поддръжката на софтуерни решения и защитата на

личните данни. Направен е анализ на нормативната база за информационно осигуряване на здравеопазването в България, на правната регламентация на електронното предписание и на 10-годишните опити в България за въвеждане на електронна рецепта.

Обзорът е построен логично, има познавателна стойност и служи като добра основа за разработването на дисертационния труд.

Целта на проучването е правилно поставена: „ Да се проучи доколко главните участници в процеса на реализиране на здравни услуги – пациенти, лекари и фармацевти, са запознати с инициативата за въвеждане на електронна рецепта в нашата страна и какви са техните очаквания от електронизирането на процеса с оглед разработване на препоръки за основните справочно-аналитични модули на системата за електронна рецепта в България.“

Докторантката поднася богат набор от изследователски методи и адекватен на целта изследователски инструментариум, включващ исторически метод, теоретичен и законодателен анализ, социологически методи, статистически методи /алтернативен, вариационен, графичен/ и SWOT анализ.

Проучването е проведено в периода 2018-2019 г. сред репрезентативна извадка от пациенти, лекари и фармацевти от София, Къджали, Пловдив, Ихтиман, Своге и Гоце Делчев. Анкетата обхваща 90 пациенти, 50 лекари и 50 фармацевти.

Оценка на резултатите на дисертационния труд:

Анализът на резултатите от проведеното проучване следва поставените задачи. Чрез извършения критичен преглед на научната, нормативната и професионалната литература в областта на е-здравеопазване, авторката аргументира идеята за въвеждане на електронна рецепта за населението. Направеният SWOT анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите на системата за електронна рецепта, позволява реалистично описание на състоянието на изследвания проблем в социален аспект, т.е. доколко главните участници в процеса на реализиране на здравни услуги – пациенти, лекари и фармацевти, са запознати с инициативата за въвеждане на електронна рецепта в нашата страна и какви са техните очаквания от електронизирането на процеса.

Доказано е, че , че пациенти, лекари и фармацевти са оптимисти в очакванията си, че чрез въвеждането на електронна рецепта могат да бъдат решени някои проблеми в здравната система. Лекарите се надяват, че електронизирането на проверките за взаимодействие на лекарствата с храна и алкохол, както и показване на подходяща дозировка, съобразена с теглото, възрастта и други индивидуални характеристики на пациента, ще е много полезно за тяхната работа. Пациентите и фармацевтите се надяват на по-високо качество и ефективност в обслужването на гражданите. В проведеното

изследване най-високо са оценени възможностите чрез електронизацията да бъде осигурен достъп в реално време до справочни модули, фармако-терапевтични ръководства и база данни от електронното здравно досие на пациента, които да улеснят медицинските специалисти и същевременно да повишат здравната сигурност на пациента при назначаване на лекарствена терапия, т.е. респондентите асоциират ползите от електронната рецепта с възможностите за подпомагане на решенията посредством справочни модули с подробна информация за лекарствените продукти и достоверна информация за здравето на пациента. Тези *изводи* от проучването са важни, тъй като, положителна нагласа на заинтересованите страни може да се използва за ускоряване на старта на процеса и предприемане на по-радикални промени в посока оптимизиране на разходите, чрез въвеждане на електронизация на системата.

Приноси на дисертационния труд

Представеният труд е изграден върху анализ на чуждия опит в областта на е-здравеопазване и на собствени проучвания и за това приносите биха могли да се оценят в три насоки:

1. Теоретични – описване на нормативната база, регламентираща националното и европейско законодателство в областта на е-здравеопазване. Направени са важни изводи за състоянието на системата на здравеопазване в България в процеса на въвеждане на електронна рецепта.

2. Познавателни - разкриване на мнението, отношението и нагласите на главните участници в процеса на реализиране на здравни услуги /лекари, фармацевти и пациенти/ към електронизиране на процеса по предписване и отпускане на лекарствени продукти. Позитивната нагласа на основните потребители на системата, потвърдена чрез резултатите от проведеното проучване е добра предпоставка за здравно-политически решения в областта на е-здравеопазване.

3. Практико-приложни - предлагане на варианти, насочени към институциите за оптимизиране на целите, заложи в системата за въвеждане на електронна рецепта. Предоставяне на база данни за изготвяне на предложения за промяна в нормативните документи, касаещи иновативните технологии в здравеопазването и обосновани предложения за актуализиране обучението на кадрите от системата на здравеопазването.

Най-голямото достойнство и принос на представеният труд е, че той е първото в България научно проучване върху нагласите на бъдещите потребители на електронната рецепта, на техните очаквания и изисквания. На базата на критичен анализ е предоставена

ценна информация за нуждите на планирането и вземането на решения в областта на е-здравеопазване и са разработени препоръки за основните справочно-аналитични модули на електронната рецепта.

Във връзка с дисертационния труд са отпечатани 4 научни публикации, една от които е в PHARMACEUTICAL REGULATORY AFFAIRS. Докторантката има 6 участия с доклади и научни съобщения на 6 научни форуми.

Авторефератът към дисертационния труд отразява правилно структурата на дисертационния труд и съдържа в себе си най-съществените резултати от проучването.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Светлана Иванова Гълева е разработила дисертация в особено актуална област. В последните години, в Европа се засилва тенденцията за електронизиране не само на отделни процеси в системата на здравеопазване, а за цялостна интеграция на дигиталните системи в отрасъла на национално и трансгранично ниво в рамките на Европейски съюз, което прави дисертационния труд на авторката навременен и трасиращ пътя на бъдещи проучвания. Приложението на адекватни методи, доброто изпълнение на изследването, получената нова информация, извеждането на важни за практиката изводи и препоръки ми дават основание да предложа на членовете на Научното жури да гласуват положително, за получаване на образователната и научната степен „**доктор**” на Светлана Иванова Гълева по научната специалност : „Социална медицина и здравен мениджмънт“.

21.11.2019 г.

Рецензент:

Проф. Елена Шипковенска, дм